

Marinus Biemans, nieuwe voorzitter stuurgroep Regionaal Meetnet:

‘Met combinatie van SLA en Regionaal Meetnet sturen op schonere lucht’

In de persoon van Marinus Biemans, wethouder ruimte, buitengebied en wonen van de gemeente Deurne, is een nieuw stuurgroep lid én nieuwe voorzitter gevonden voor het Regionaal Meetnet. Hoe kijkt Marinus, als opvolger van voormalig voorzitter Eric Beex, aan tegen het Regionaal Meetnet? ‘Om de gezondheid van burgers te beschermen gaan gemeenten maatregelen nemen.’

Wat spreekt je aan in deze functie?

‘Ik denk dat we als overheden gezamenlijk een belangrijke taak hebben om de luchtkwaliteit binnen Zuidoost-Brabant te verbeteren. Overal in ons werkgebied is een verbetering van de luchtkwaliteit zeer gewenst en nodig, al verschilt de problematiek van gemeente tot gemeente. Hier in Deurne speelt meer de problematiek van de geuroverlast en het fijnstof als gevolg van agrarische bedrijvigheid in het buitengebied. In steden spelen weer opgaven zoals vuile lucht door het wegverkeer, de industrie en het vliegverkeer op Eindhoven Airport. Kortom: er zijn accentverschillen, maar we hebben er allemaal mee te maken. De lucht moet schoner en daarvoor hebben we elkaar nodig: overheid, bedrijfsleven, kennisinstellingen en burgers. Het heeft weinig effect

als iedere gemeente solistisch te werk gaat. Zaken als luchtkwaliteit zijn immers niet gebonden aan gemeentegrenzen. Door samen te werken bereiken we de beste resultaten en ik draag daar graag mijn steentje aan bij.’

Wat maakt het Regionaal Meetnet project volgens jou uniek?

‘Bij mijn weten is ons Regionaal Meetnet het enige regionale meetnet voor luchtkwaliteit in Nederland waarbij ook intensief wordt samengewerkt tussen overheid, burgers en kennisinstellingen. Dat bewijst dat er draagvlak is voor ons streven om onze kennis van luchtkwaliteit te vergroten en de luchtkwaliteit op onderbouwde wijze te verbeteren.’

Hoe kijk je zelf tegen het onderwerp luchtkwaliteit aan?

‘Als een vraagstuk dat urgent is. Temeer omdat we als regio voor een kwalitatieve schaa sprong staan. De komende twee decennia verwachten we in onze regio bijvoorbeeld zo’n honderdduizend woningen te bouwen. Dat betekent veel meer inwoners. Die willen allemaal reizen, werken en boodschappen doen. Het wordt dus drukker en dat heeft gevolgen voor de luchtkwaliteit. We zullen dus maatregelen moeten nemen om de luchtkwaliteit te verbeteren.’

Marinus Biemans
voorzitter stuurgroep Regionaal Meetnet

Waar focust de stuurgroep zich de komende anderhalf jaar op?

‘De afgelopen jaren hebben we het meetnet fysiek opgebouwd, met zo’n vijftig meetlocaties in de stad en op het platteland. Ook hebben we mobiele units. De infrastructuur staat nu. De volgende stap is het ontsluiten van de informatie, die overigens al openbaar toegankelijk is, en de duiding daarvan. Dat laatste is essentieel, want de gegevens moeten correct worden geïnterpreteerd. De derde stap is de ontwikkeling van instrumenten, zodat gemeenten daadwerkelijk kunnen sturen op luchtkwaliteit. We willen gemeenten handvatten geven om te sturen op luchtkwaliteit. Het gaat dus om drie pijlers – meten, inzicht en instrumenten – en we bevinden ons nu zo’n beetje op het snijvlak van pijler 1 en 2.’

Een deel van de gemeenten in Zuidoost-Brabant heeft het Schone Lucht Akkoord (SLA) getekend. Ook Deurne, waar jij zelf wethouder bent. Hoe verhouden het SLA en het Regionaal Meetnet zich tot elkaar?

‘In het kader van het SLA hebben we met elkaar afgesproken dat we op het onderdeel luchtkwaliteit in de aangesloten gemeenten in 2030 ten opzichte van 2016 vijftig procent gezondheidswinst hebben geboekt door een significante reductie van de uitstoot van fijnstof en stikstofdioxide. Dat is behoorlijk ambitieus en het zal ons niet komen aanwaaien. We gaan meerdere instrumenten ontwikkelen. We denken onder meer aan een

>>

Marinus Biemans, nieuwe voorzitter stuurgroep Regionaal Meetnet

dashboard, een regiodekkende kaart, masterclasses en praktijkvoorbeelden. Op welke onderdelen gemeenten maatregelen nemen – bijvoorbeeld wegverkeer, mobiele werktuigen, landbouw, houtstook, industrie of scheepvaart – is uiteindelijk aan de gemeenten zelf. Maar dát er maatregelen genomen moeten worden om de doelstellingen te halen, staat buiten kijf. Het mooie is dat juist fijnstof en stikstofdioxide zaken zijn die worden gemeten door het Regionaal Meetnet. Juist door de combinatie van het SLA en het Regionaal Meetnet kunnen we straks sturen op schonere lucht.'

Veranderingen roepen weerstand op en niemand levert graag vrijheid in. Hoe hoop je voldoende draagvlak te creëren?

'Door met name de tweede pijler. Als we inzicht hebben in de schadelijke effecten van slechte luchtkwaliteit op de langere termijn én knoppen hebben ontwikkeld waaraan we kunnen draaien voor schonere lucht, dan komt er ook draagvlak. We hebben trouwens geen keuze. Het is onze plicht als overheid om de burgers te beschermen.'

Tot slot?

'Tot slot zou ik de lezers van deze nieuwsbrief en iedereen die bij het meetnet betrokken is er nogmaals op willen wijzen dat het Regionaal Meetnet een unieke basis biedt om de luchtkwaliteit daadwerkelijk te verbeteren. Elders in ons land worden de ontwikkelingen hier nauwlettend in de gaten houden. Zodra we de pijlers helemaal staan gaan we de publiciteit zoeken.'

Toen het Regionaal Meetnet 3 jaar geleden startte hebben we in de ambitie opgenomen dat ook geluid in een tweede fase onderdeel zou worden van het Regionaal Meetnet, zoals we ook in het logo laten zien. Afgelopen mei hebben we met de regiegroep de koers voor de komende periode opgemaakt, naar aanleiding van de evaluatie en het sociaal jaarverslag. Omdat er binnen de pijlers, zoals Marinus Biemans in het interview aangeeft, zoveel ambitie zit voor de doorontwikkeling van hetgeen nu in gang is gezet (luchtkwaliteit) heeft de stuurgroep besloten geluid niet binnen de komende 1,5 jaar maar wellicht in een latere fase op te pakken. Het concrete programma binnen die pijlers, inclusief het aangepaste productenboek en de communicatiestrategie stelt de stuurgroep in het najaar van 2023 vast.

Hackathon weekende 'The sky is NOT the limit'

Hackathon is een samenstelling van 'hack' en 'marathon'. Concreet betekent het dat je tijdens een hackathon ingewikkelde vraagstukken en/of problemen hackt om binnen een bepaalde tijd (soms wel een marathon van 24 uur) tot een oplossing te komen.

Een twintigtal deelnemers hadden zich ingeschreven voor dit intensieve en creatieve weekende. Na presentaties van gemeente Eindhoven, Stadslab, TNO, GGD en AiREAS, kon men zelf groepjes samenstellen die met het thema 'luchtkwaliteit' aan de slag gingen. Vier groepjes werkten innovatieve oplossingen uit en werden die dagen bijgestaan door de aanwezige experts. De jongste deelnemer was 16.

De eindpresentaties werden op zondagmiddag gejureerd op toepasbaarheid, impact en overdraagbaarheid door de aanwezige experts. We

waren onder de indruk van elke presentatie en het was moeilijk om een winnaar aan te wijzen. De uiteindelijke hoofdprijs van €750 ging naar het idee van een app (AirTracker) die mensen met medicijngebruik voor ademhaling zou helpen met tijdige inzichten over blootstelling, eigen gedrag en keuzes. Het idee (AirAware) van de jongste deelnemers (16 & 18 jaar) kwam als tweede. Zij hadden een mooi uitgewerkt idee voor een app en communicatieplannen voor de betrokkenheid van jongeren. Nu wordt gekeken hoe we de ideeën onder kunnen brengen, al dan niet met de deelnemers zelf, bij ontwikkelaars die het verder kunnen en willen uitwerken.

Hackathons brengt mensen op een creatieve en intensieve manier bij elkaar. Wilt u er ook een organiseren? Neem dan contact op met bijvoorbeeld AiREAS, jpclose@aires.com.

Tijdens het hackathon weekende

Fontys for Society

Elk semester wordt de Stad van Morgen, waaronder AiREAS, door diverse Fontys studierichtingen als expert gevraagd om studenten te prikkelen met een maatschappelijke uitdaging. Stad van Morgen doet dat uit de brede context van onze essentiële waarden voor ons (voort) bestaan, AiREAS meer gefocust op onze gezondheid en luchtkwaliteit. Gedurende een heel semester gaan de studenten in teamverband aan de slag met de uitdaging. Ze ontvangen zowel begeleiding van het Fontys docententeam als de experts van onszelf en buitenaf.

Drie duidelijke fasen

De studenten gaan traditioneel door een proces met drie duidelijke fasen. De eerste fase is die van enthousiasme. Werken aan essentiële menselijke waarden zoals een gezonde leefomgeving gaat ergens over. Het is concreet, belangrijk en leeft gemakkelijk in de verbeelding van de jongeren. AiREAS presenteert hen geen ideeën of uit te werken oplossingen maar vraagt hen om dat zelf te doen. Het werken vanuit een grote abstracte wolk van uitdagende mogelijkheden naar het kiezen van iets concreets dat maakbaar is, is geen gemakkelijke taak. Vaak krijgen we de vraag "Wow, dat is groot, kun je het kleiner maken voor ons?". Het antwoord is dan: "Nee, als ik het kleiner maak dan doe je het het voor mij. Als jullie het zelf kleiner maken dan doen jullie het voor jezelf." Vol goede moed starten ze dan hun research om te komen tot

iets dat haalbaar is in de relatief korte ontwikkelperiode, uitvoerbaar, met de gewenste maatschappelijke impact en uitvergrootbaar via de sociale of technologische partners van AiREAS.

De tweede fase is de onvermijdelijke chaos. Tijdens de onderliggende research komen ze zichzelf tegen, leren ze elkaar kennen, maar ook de complexiteit van de beschikbare data, het probleem om tot inzicht te komen als je data niet zomaar kunt interpreteren, en de noodzaak om samen operationele ontwikkelkeuzes te maken. In deze fase is de aanwezigheid van de docenten en de experts essentieel maar ook de communicatieve openheid van de studenten zelf. Ze zijn niet altijd gewend om zich kwetsbaar op te stellen, om raad te vragen en knopen door te hakken in teamverband. De diepgang en het succes van hun project wordt in deze fase grotendeels bepaald.

De derde fase is uiteindelijk die van de uitwerking, het ontwerp, de uitvoering, onderbouwing, het documenteren en presenteren. Ook hier vinden we de nodige uitdagingen voor jongeren die hun technische en sociale vaardigheden dienen te ontwikkelen, her- en erkennen in elkaar om tot een optimale taakverdeling te komen.

Het applaus

En tot slot is er dan natuurlijk de eindpresentatie en het applaus. Elk team is uiteindelijk een winnaar. De intensiteit van het leerproces, de drie fasen doorlopen, het teamwerk en het afleveren van een eindproduct, is ongekend. Altijd weer weten de jongeren ons te verrassen door hun inzet, doorzettingsvermogen, creativiteit en gedrevenheid. Als AiREAS, met al onze partners, zijn we blij met deze aanpak van Fontys. Het daagt ons zelf ook uit om de feedback van de jongeren ter harte te nemen, partners en middelen te vinden voor de continuïteit van hun voorstellen en uiteindelijk hiermee stappen te zetten die echt leiden tot die gezondere samenleving.

Inspireren voor gezonde toekomst

Naarmate de semesters elkaar opvolgen merken we dat zowel docenten als studenten de lat steeds hoger weten te leggen van hun prestaties. Ook andere studierichtingen van Fontys doen een beroep op de inzichten van de Stad van Morgen en Sustainocratie, net als internationale samenwerkingsverbanden met scholen en jeugdwerkers. Zo hopen we veel jonge generatie te inspireren om de schouders te zetten onder het ontwerp van hun eigen, gezonde toekomst.

Son en Breugel duurzaamheidsmarkt

De gemeente Son en Breugel organiseerde een duurzaamheidsmarkt. Verschillende organisaties waren uitgenodigd, waaronder het Regionaal Meetnet en AiREAS. Samen met technisch specialist rond goedkope meetapparatuur, Peter van Heerebeek uit Best, bemanden wij de AiREAS stand om vragen te beantwoorden van lokale inwoners en andere geïnteresseerden. Voor de locatie voor de markt was gekozen voor het nieuw geopende Dommelhuis, dé ontmoetingsplek voor Son en Breugel. Na een muzikale opening en een openingswoord van de wethouder kon het publiek zich inspireren door belangrijke aandachtspunten.

Opvallend was dat deze keer vooral aandacht werd gevraagd voor water, lucht, energie en deelmobiliteit. Zowel de insteek als de mooie en toegankelijke Dommelhuis-locatie smaakt naar meer, zoals het organiseren van masterclasses, internationale jeugdwerkbijskomsten, lokale voedselinitiatieven, theatervoorstellingen, kunstactiviteiten. Son en Breugel is er klaar voor.